

memorii | jurnale

Jeni (sau Jenny) Acterian (1916, Constanța–1958, București), de fapt Eugenia Maria Acterian, fiica lui Aram și a lui Haiganuș, soră a lui Haig Garabet și a lui Arșavir Nazaret, a făcut primii zece ani de școală la Notre-Dame de Sion, în București. A dat apoi examenele, inclusiv pe cel de bacalaureat, în particular. S-a înscris la Facultatea de Litere și Filozofie din București, pe care o absolvă în 1940, cu o teză de licență pe o temă de logică matematică: „Raționamentul prin recurență“. Autoarea tezei este remarcată de profesorul Alphonse Dupront, directorul Institutului Francez (La Maison Française) din București, care-i promite o bursă în vederea unui doctorat la Sorbona (nu-și va putea îndeplini promisiunea, din cauza declanșării războiului) și îi oferă un scurt voiaj la Paris, în compania colegilor de facultate Ion Frunzetti, Ștefan Popescu, Eleonora Costescu, Simion Stolnicu ș.a. La terminarea facultății, este ajutată de Mircea Vulcănescu – subsecretar de stat la Finanțe – să se angajeze pe un post de referent la C.A.F.A. (Casa Autonomă de Finanțare și Amortizare). Se înscrie, după o vreme, la Conservatorul de Artă Dramatică (1947), Secția regie. Totodată, face asistență de regie pe lângă Marieta Sadova, soția lui Haig Acterian, și Liviu Ciulei la Teatrele Odeon, Municipal și Tineretului, sub numele de scenă Jeny Arnotă. Traduce piese din franceză și engleză. După ce-și ia diploma de regizor, părăsește postul de la C.A.F.A. și se angajează la Teatrul Municipal, iar ulterior la Teatrul Tineretului; regizează unele piese și în teatre din provincie. Se căsătorește cu tânărul actor Adrian Georgescu, dar căsnicia cu el o dezamăgește în asemenea măsură, încât se cufundă în ceea ce azi s-ar numi depresie severă: timp de o lună și jumătate, se închide în casă și, rămânând într-o muțenie absolută, nu mănâncă și nu face nimic altceva decât să fumeze încontinuu. Revine apoi la o viață normală, dar nu se duce în provincie, unde fusese mutată cu slujba, ci stă acasă, traducând piese de teatru. Se îmbolnăvește de maladia Hodgkin (limfogranulomatoză malignă), pe atunci practic incurabilă. În ultimii patru ani de viață este îngrijită, cu dragoste, de Arșavir. Moare în vârstă de numai patruzeci și doi de ani.

Deși opera ei cuprinde doar acest excepțional jurnal și un volum de corespondență, ambele apărute postum, Jeni Acterian face parte cu siguranță din familia marilor intelectuali interbelici. I-a cunoscut personal, de altfel, pe cei mai mulți: Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Emil Cioran, Petre Țuțea, Petru Comarnescu, Marieta Sadova, Constantin Noica, Alexandru Dragomir, Mihai Rădulescu, Cella Delavrancea, Mihail Sebastian etc. I-a audiat la facultate pe profesorii celebri ai epocii, cum ar fi Nae Ionescu sau Mircea Vulcănescu. A fost bună prietenă cu Marieta Rareș, Clody Bertola, Lucia Vasiliu, Nuni Dona, Rori Nasta și, mai ales, cu Alice Botez.

Jeni Asterian

JURNALUL UNEI FETE GREU DE MULȚUMIT

editie integrata

Ediție îngrijită,
traduceri din franceză și engleză,
prefață și note de S. Skultéty

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Jurnalul lui Jeni Arnotă era destinat focului, autoarea – după cum și scrie undeva – neînchipuindu-și, neacceptând să fie citit de ochi străini. După moartea autoarei, aceasta neputând să ardă caietele, am socotit că acest document, în multe privințe evocator și elocvent, ar merita să fie publicat. Vina dării în vileag a acestui jurnal îmi aparține întru totul, eu neștiind dacă fac bine sau rău.

Arșavir Acterian

Où! quel malheur a été possible
D'avoir un cœur fait pour l'absence
Et, que jamais ne ont possible a'été aimé a non faire

Comme c'est
Cœur e occin
Belle l'absence
J'ai eu le nombre

M. A.

M. A.

15/10/929

Silence! Silence!
Mon cœur balance
Entre l'absence et l'espérance

Viatu estis Vis

Viatu e pléce

Pléce e tatul A

Tatul e mure

Ati

[1929–1930]

CAIETUL I

1 Coperta I: 1 (un) album din vremea de școlăriță la Notre-Dame [de Sion], unde a fost colegă cu Fancy Carol(?) (Florica Șelmaru, mai târziu) și Marie Dima (mai târziu, actriță la Teatrul Național) la vârsta de treisprezece-paisprezece ani. Album cu diferite însemnări ale celor solicitați (frați și colege de școală) cu 12 (douăsprezece) file scrise¹.

2 Amintiri? Ce amintiri? De când te știu ai fost o țuștă mai mică decât ești. Știai că mai avem de învățat latinește... Te pupă Haig. Decembrie 1929.

Ești o găgăuță! Ce-s fleacurile astea? Hai? Nu ți-e rușine să te ții de fleacuri? Ai treisprezece ani și încă nu te-ai cumințit. Când are să-ți vină mîntea la loc, să-mi spui și mie. Până atunci, o guriță. Arșavir

3 Din codru rupi o rămurea,/Ce-i pasă codrului de ea,/Ce-i pasă unei lumi întregi/De moartea mea. Ati

Durerea omenească/În veci să nu te-ajungă,/Să-ți fie scurt necazul/Și fericirea lungă. Ati Caratasse

Ca o floare-nfloritoare/Este omul pe pământ:/Astăzi râde și pe-trece,/Măine zace în mormânt. Ati Caratasse

4 La rose la plus belle/Ne dure qu'un moment,/Mais l'amitié fidèle/Dure éternellement. Ati

1. Acest prim caiet din moștenirea manuscrisă a lui Jeni Acterian nu constituie începutul propriu-zis al celebrului jurnal, ci este mai curând un prolegomenon ludic, cu scurte cugetări, gânduri, sentimente, mici producții „poetice“ din folclorul copiilor, însemnări pe care, aici, le transcriem selectiv.

Când părul îți va fi albit de gerul bătrâneții/Vei sta cu gândul rătăcit 5
 la anii tinereții,/Vei căuta acest album în rafturi prăfuite/Și-l vei citi cu
 ochii de-amărăciunea vieții. Iar eu poate voi fi-n mormânt închisă-n ne-
 gre scânduri,/Dar c-am trăit pe-acest pământ vor spune-aceste rânduri.
 Notre-Dame de Sion, 17 decembrie 1929, București. Lia Miocu

Îți scriu aceste rânduri/ca să cugeți la mine,/precum a' mele gân- 6
 duri/Senine vin spre tine. Ati Cara-Tasse. Sion, București, 18.XII.1929

Viața e ca o țigară/Ce se stinge pic cu pic/Și, arzând așa în- 7
 truna,/Se preface în nimic. Ati Cara-Tasse

București, Notre-Dame de Sion, 19 decembrie 1929 8

În timpul unei recreații/Să-ți fac poezii m-ai rugat/Și de-adânci
 meditații/Creierașu' mi-e frământat./Dar ce fel de poezie/Dorești să-ți
 confecționez?/Una cu acțiune vie?/Ba lirică, eu pariez./Poate vrei o
 elegie?/Dar pe cine ai a plânge?/Nici nu-i genu-mi de a scrie cu „inimă
 ce se frânge“./Dară tot cu întrebatul/Am scris o poliloghie

Faima mi-a mers cam departe/După câte-am auzit./Mai știi? De
 premii-oi avea parte/Când eu nici nu m-am gândit. Fancy

Răspuns paginii 1. În orice împrejurare/E mai bine, mult mai bine,
 Să fi mică decât mare. Nu au deci dreptate cei ce râd de tine. Fancy¹

Când vei fi departe/Și mă vei uita/Deschide-această carte/Și mă 9 10
 vei vedea. Mimi Guttman

Toate uită omu-n lume,/Le-am uitat și eu pe toate,/Dar ca să te 11
 uit pe tine/Nu se poate, nu se poate. 22 mai 1930

Te iubesc, îți jur credință/Martor am pe D[umne]zeu/Și ca drept 12
 recunoștință/Îți ofer numele meu. Marie Dima, 1930²

1. Versurile de la f. 8 sunt scrise, la treisprezece ani, de Fancy Carol (ulterior, Florica Șelmaru).

2. Însemnare, la treisprezece ani, a viitoarei actrițe Marie Dima.

1932–1933

CAIETUL II

1 Coperta I: 12 decembrie 1932–1 august 1933. Conține 43 (patruzeci și trei) de file.

2 **Jurnal intim 1933**

[1932]

3 **Marți, 12 decembrie 1932**

fr. Sunt indispusă. Nu mai învăț. Nu m-am înscris încă [la examene].¹ Nu am cărți. Ninge. E frig. Sunt morocănoasă. Devin stupidă. Mă scol la prânz. Fac curățenie și joc table. Citesc prostii. Asta-i tot și nădăjduiesc că e de-ajuns.

(Ce rămâne din primul meu caiet, pe care l-am ars într-un moment de luciditate. 24 iunie 1934.)

4 [1933]

[3 februarie 1933]

[Citit *Disraéli* de André Maurois], care te face să pătrunzi limpede caracterul eroului său. Am apreciat mai cu seamă ușurința cu care te face să înțelegi combinația de intelectual și om politic, care este partea cea mai remarcabilă a caracterului lui Disraeli.

1. Eleva Jeni Acterian dădea examene în particular (nota lui Arșavir Acterian).

4 februarie [1933]

De aproape o lună, mă bate un gând: să scriu un roman. Pare pur și simplu neverosimil, și totuși așa este. De când eram mică, în fiecare seară, așezându-mă în pat, visez.

9 februarie [1933], ora 9 seara

Am cumpărat *Jurnalul* Katherinei Mansfield. Prima carte pe care o cumpăr. Am citit Huxley, *Le Meilleur des mondes*. Interesant în această carte felul său de a descrie cinci sau șase scene în același timp. Începe bunăoară să prezinte un dialog între două tinere, apoi se oprește la jumătatea unei propoziții, începe o descriere, o lasă și pe ea, începe o conversație între un profesor și un elev, scrie câteva propoziții, le lasă din nou, ca să-și reia descrierea și așa mai departe.

11 februarie [1933], ora 12

Ieri, în drum spre bibliotecă, un tip mă depășește, se întoarce, mă privește, face zece pași, se întoarce din nou, și tot așa până la Hale, unde cu siguranță m-a pierdut din ochi. Am izbucnit în râs în plină stradă, un biet om țintuit locului m-a privit, crezând probabil că mi-am pierdut mințile. De ce?

*

Am luat o hotărâre importantă. Să învăț engleza. Sunt sigură că n-o să-mi fie greu. Cu atât mai rău, de altminteri, dacă e greu.

*

Romanul a căzut baltă. N-am subiect.

*

Ora 3. Cred că o să ne ducem la cinema, cu toate că nu e nici un film care să merite. Ce bine e să ai bani! Sunt făcută să arunc cu ei.

Ora 10 seara. Ascult radio. Se va da o piesă regizată de Haig. M-am dus într-adevăr la cinema. Nu merita, desigur, pentru ce-am văzut. Sper să mă pot duce mâine să văd ceva mai interesant. Nu-i o tâmpenie ceea ce scriu?

Am citit câteva pagini din *Jurnalul* K[atherinei] M[ansfield]. E într-adevăr o minunăție de simplitate și naturalețe.

Nu știu într-adevăr cum să fac să-mi îmbunătățesc stilul. Îmi dau seama că scriu îngrozitor. Recitind ceea ce aștern pe hârtie, sunt furi-oasă că nu mă pot exprima mai simplu. Se simte o atmosferă de afectare și de ineptie, care nu stă, de fapt, în adevărata mea fire. Mai există pasaje care seamănă cu vechiul meu jurnal.

27 februarie [1933], ora 2

Citit *Apărarea lui Lady Chatterley*. Socotesc că are dreptate. Celelalte – stupidități. Romanele lui Mauriac – fără cap și coadă.

În fond, nu știu, și nici nu simt cum trece timpul. E nostim că, atunci când ai bani, nu mai ai timp să gândești. Am de un an impresia că viața mea actuală e suspendată, din ziua în care am ieșit de la școală¹ aștept ca această suspendare să se termine, aștept un „început”. Nu știu exact nici ce vreau să spun prin „început”. Fapt e însă că trăiesc în intervalul dintre două epoci. În mod sigur, nu pot să explic nimic. Sunt cu inima strânsă de o neliniște cumplită.

Mă stăpânește sentimentul care mă încerca atunci când nu știam lecția de matematică, la intrarea în clasă a Maicii Ernesta.

6 martie [1933], ora 9 seara

6 *Viața lui Byron* de Maurois: Byron, care-i spune soției a doua zi după căsătorie: „Sper că n-o să fim mereu împreună!” Una ca asta n-o să-mi convină, te asigur. Mai cu seamă, să nu îndrăznești, o, dragul meu viitor soț necunoscut, să-mi spui ceva asemănător. Nu răspund de rezultat.

[7] martie [1933], ora 1 noaptea

Sunt într-adevăr de o nervozitate prostescă și fără pricină. Mă apucă pe neașteptate, îmi vine să strig, să bat pe cineva, să-mi frâng mâinile. Îmi simt inima strânsă de degete nevăzute. Asta-mi face într-adevăr foarte rău. Sufăr îngrozitor, iar, când caut cauza, n-o găsesc.

16 martie [1933]

Ei bine, pricina cred că am găsit-o. E școala, și iar școala. Sunt într-adevăr foarte tristă, foarte abătută. Mă întreb ce am exact. Cred că am nevoie să iubesc și, mai cu seamă, să fiu iubită. Ah, da! Vedeți, am atâta

1. Din cauza greutăților financiare ale familiei sale, J. Acterian a trebuit să întrerupă școala în clasa a patra de liceu. Examenele și le-a dat, în continuare, în regim particular. Cei opt ani de școală i-a făcut la Notre-Dame de Sion (n. A. A.).

nevoie de afecțiune, atâta nevoie de un umăr ca să pot plânge în voie, pentru a putea spune tot, absolut tot. Cred că, spunând tot ce gândesc, m-aș simți ușurată. Această piatră care mă apasă pe inimă ar dispărea. Am nevoie de o prietenă inteligentă, bună, drăguță și sinceră, care să mă înțeleagă și să mă aline. O tânără cultivată cel puțin atâta cât mine. Îmi văd acum foarte limpede suferința, răul care mă apasă: e singurătatea, e absența unei prietene adevărate. O voi găsi vreodată? Sunt sigură că nu și, chiar dacă o găsesc, va fi – cred – prea târziu.

Iar acum visez la altceva. Un lucru care mă va liniști întru totul. Aș vrea să mă duc departe, foarte departe de oraș. Într-un colțișor foarte cald, foarte verde și foarte sălbatic, aș vrea să fiu singură acolo, între cărțile și gândurile mele, să visez întinsă în iarbă, fără teama de a fi tulburată.

Sărmana mea micuță Jenny, ești foarte sentimentală, foarte tristă, iar inima ta mai e și romantică și frumoasă pe cât este de nerealistă. Iată-mă plângând dacă nu e cu-adevărat tristă!

17 martie [1933], seara

Citesc *Femmes amoureuses* de D.H. Lawrence. Același stil pe care-l regăsesc de altminteri în toate cărțile sale. Până în prezent, mai puțin bine decât celelalte cărți.

În dimineața asta, am ieșit în grădină cu cartea. Ce vreme frumoasă: soarele calduț de primăvară, cerul azuriu fără nici cel mai mic nor, cer care nu îngăduie ochilor să privească în altă parte. Ce frumos e, Doamne, cum mi se mai încălzește inima nițel! Uiți totul când soarele strălucește în felul ăsta.

Acum însă, nu-mi mai vine să rămân acasă. Vreau să mă duc pe străzi pline de zgomot, singură singurică, printre trecătorii indiferenți, fără să-mi vorbească nimeni. De ce? Mă tot întreb de la o vreme de ce. Sunt în așteptarea a ceva. A ce? Voi avea oare explicația curând?

18 martie [1933], ora 10, [ora] 20 seara

Ne-am dus alături, la M[arieta Izpășoiu]¹ și ai ei. Am făcut o partidă pățimașă de poker. Ca toate partidele de poker, ea s-a prelungit, astfel încât ne-am întors acasă la ora zece. Lumina din vestibul era aprinsă,

1. O prietenă din strada Căpitan Preoteșcu (n. A. A.).

dar cheia era pe dinafară, mama era cu totul speriată la gândul că tata a avut atâta de așteptat. În sfârșit, tata vine cu o figură sumbră, cum mă așteptam. Mama face eforturi și explică. Tata se simte important, se supără, se lamentează, strigă nițel. În timpul întregii scene, nu m-am clintit, la masă am rămas ca o statuie, fără să mănânc nimic, nu i-am dat nici cea mai mică importanță, astfel că, după un sfert de oră, a început să mă privească, întrebându-mă apoi de ce nu mănânc. Sunt absolut sigură că, dacă aș fi ajuns să râd sau să explic, asemenea mamei, ar fi urlat. Dar, pentru că am făcut o figură mai sumbră decât el, s-a calmat. Ce ți-e și cu bărbații ăștia, de fapt! Biata mea mamă, n-ar fi fost atât de nefericită dacă ar fi știut să se comporte mai chibzuit. Sărmanul tata!

19 martie, ora 10 seara

Ce mă plictisesc cu toții! Toată lumea mă plictisește și iar mă plictisește! Am atâta de scris, dar nu pot, mi-e cu neputință. Mă duc să mă culc și să visez. Asta-i tot? Da, desigur! Ce m-a copleșit așa? Primăvara – sau cei șaptesprezece ani ai mei?

24 martie [1933], ora 3 d[upă]-a[miază]

Ieri, pisica mea mi-a dat trei moștenitori, dintre care unul, datorită „gratitudinii“ mele și în ciuda revoltei familiei, s-a dus să moară pe terenul de sport de peste drum. Așadar, biata mea Nina are doi succesori.

9 [Idiotul de Arșavir: Jenica e cea mai suavă creatură terestră și celestă. În afară că se cacă în fiecare zi, se și pișă. Apoi, chiar mănâncă.]

8 aprilie [1933], ora 8 seara

Am aflat azi-dimineață că a murit mama Picăi. M-am dus să-mi depun cartea poștală, apoi am încercat să obțin adresa P[icăi] prin Marie Dima. N-am reușit nimic.

Iar acum cânt ca o nebună și scriu în același timp. Mi-e cu neputință să mă opresc. E pură nebunie. Nu știu ce am, dar sunt sigură că nu sunt normală. Ceea ce e cel mai curios este că sunt uluitor de lucidă. Văd limpede că nu mai sunt normală de câteva luni. E un soi de nervozitate cât se poate de intensă, e paroxismul nervozității. Sau poate, ca să calific mai bine, sunt neurastenică. Acesta e cuvântul.

Am citit C. de Maurice Baring. Nu se compară cu *Daphné Adeane*, dar nu erău, iar apoi am citit *Contrepoint* de A. Huxley, o carte care a fost lăudată

de unii, dar care nu mi-a plăcut ca atare. E în genul romanului [*Les Faux-monnayeurs*]. Acest gen de cărți nu-mi trezesc un interes deosebit.

Am mai citit *Ion* de Liviu Rebreanu. După părerea mea, *Răscoala* e un roman mai bun, cu toate că este din același gen.

Acum doi ani, fratele meu mi-a dat să citesc versuri de [Albert] Samain. Am citit câteva, fără să le înțeleg, dar mi-au plăcut. Acum, le citesc, le înțeleg și-mi plac peste măsură. Sunt însă sigură că, în doi ani, ele mi se vor părea stupide, cum mi se par în prezent *Les Malheurs de Sophie*¹ sau, mai degrabă, *Le Comte de Monte-Cristo*.

9 aprilie [1933], ora 3 d[upă]-a[miază]

10

Am venit aici, în fundul grădinii, ca să pot citi liniștită. Văd că e cu nepuțință. E prea frig. Ce liniște! Ce pace! Îmi place duminica de vară, pentru că e lipsită de zgomotul asurzitor al celorlalte zile. Ai zice că toată lumea s-a potolit. Aș vrea să se facă odată cald, un soare prietenos să strălucească și să pot rămâne întinsă la umbră, privind cerul, un plăcut cer azuriu, o culoare care-mi place. Asta mi-ar încălzi nițel inima. Cât sunt de sentimentală sub carcasa mea cinică! Aș vrea să rămân singură, singură, singură. O voi repeta până la sațietate, fără ca asta să slujească la ceva. Mereu se găsesc oameni care să se ocupe de tine. Ca să nu te plictisești. Amară viață...

15 aprilie [1933]

Ajunul Paștelui. E o vreme minunată, iar eu sunt nefericită. Da, nu sunt tristă, ci nefericită. Micuța mea odaie, în care nu intra nimeni, unde mă simțeam atât de bine, unde dormeam singură-singurică, unde nu era zgomot, îi va fi dată lui Haig, care va veni să locuiască la noi. Nu voi mai avea un colț al meu, nu voi mai putea face ce-mi place. Plâng, plâng. La ce bun? La ce bun să trăiești, când ceva e în situația mea?

Speram acum câtăva vreme că o să pot scrie mai târziu ceva, nu versuri, ci romane sau nuvele, în sfârșit ceva, să fac ceva în viață. Mi-am dat seama că este cu nepuțință, absolut imposibil când nu ai talent, e inutil să lupți, nu-l poți forța. Talentul îmi lipsește cu totul, nu știu deloc să mă exprim, să-mi formulez ideile, sentimentele – care sunt totuși autentice. Am uneori idei foarte frumoase și vreau să le pun pe hârtie. Ei bine, când le transcriu pe caiet și le recitesc, ele devin banale,

11

1. Roman pentru copii al contesei de Ségur (1858).

stupide, nu mai sunt așa cum am vrut să le scriu, iar, când încerc să rescriu sau să corectez, nu găsesc cuvintele potrivite, expresia nimerită, nu pot să redau imaginea perfectă a gândurilor mele. Iar un scriitor care nu-și poate descrie ideile și gândurile nu prea îndrăznesc să mă gândesc ce ar putea să fie.

Nu sunt nici bogată, nici frumoasă, ca să duc o viață mondenă. Ce-mi rămâne atunci? Frumusețe? Nu. Bogăție? Nu. Inteligență sau partea de talent a inteligenței? Nu. Rămân sensibilitatea și amorul-propriu duse la extrem, o nervozitate extraordinară pentru cei șaisprezece ani ai mei și o luciditate foarte mare. Or, n-aș ști, cu calitățile tale – care sunt defecte – să poți fi sau să faci ceva, poți fi cel mult nefericită, ceea ce sunt deja și, mai cu seamă, îți poți pune capăt zilelor, ceea ce probabil nu se va petrece, dacă totul merge ca acum, prea târziu.

17 aprilie 1933, ora 2 d[upă]-a[miază]

Am luat o decizie. Vreau să slăbesc. Am devenit urâtă. Dacă continui să mă îngraș, o să devin diformă și, într-adevăr, nu-mi pot face iluzii că, diformă, aș avea puterea să trăiesc. Am luat deja de două sau trei ori această hotărâre, dar, de data aceasta, fac legământ pentru asta, nimic nu mă va face să-mi schimb decizia. Îmi voi face un program și mă voi conforma strict acestuia:

Scularea la ora 10. Până la ora 11, îmbrăcare, spălare, luatul micului dejun: ceai.

Până la ora 1, lecturi, lecții, plimbare, menaj etc.

Până la ora 2 ½, masă și radio.

Până la ora 8 ½, o plimbare pe jos de o oră, lecturi, lecții, vizite.

12 Ora 8 ½ – 9, masa: ceai cu pâine prăjită, o felie sau două de măr sau o portocală. Dacă am mâncat de dimineață ceva – [atunci] nimic.

Ora 9–11 lecturi, radio, lecții, scris, reflectat etc. etc.

Ora 11–12 gimnastică – dacă nu am făcut dimineața –, toaleta.

Sfârșit.

Aceasta, de la 20 aprilie, până la 1 mai. După aceea, voi schimba, pentru ceva mai strict.

Am citit *Rose, Madame* de Colette Yver, nu e formidabil, dar mi-a plăcut, deoarece există acolo multe dintre ideile mele despre independență, căsătorie etc. Rose îmi seamănă puțin.

Mă delectez din ce în ce mai mult cu poemele lui Samain (*Au jardin de l'Infante*, pagina 35).

18 aprilie 1933

Linște! Pace! Te-ai putea crede la țară. Cer frumos de primăvară, câteva pete albe la dreapta, vapoase, așezate acolo ca pentru a întări azuriul pal al cerului. Și apoi iarba! Oh, această iarbă ce dă colț, care nu seamănă cu iarba verii, e mai strălucitoare, mai proaspătă în pura sa frăgezime și, mai cu seamă, pomii, pomii în floare, îmbălsămând aerul de jur împrejur! Toate acestea dau inimii mele un mic fior de fericire, mă regăsesc veselă și fericită și-mi vine să cânt, nu mă pot stăpâni să nu cânt ce-mi trece prin cap, frânturi de cântece, totul e frumos în incoerența sa, continui să-mi urmez frumosul meu vis ireal. Aș vrea să fiu singură într-un ținut sălbatic, verde și frumos, aș vrea să rămân întinsă în iarbă, cu ochii ținuiți la cerul albastru. De ce să nu-mi pot realiza visul? Maurice Baring spune că ajunge să-ți dorești pătimaș un lucru, că, până la urmă, îl obții chiar când te aștepti mai puțin. Nu prea văd cu adevărat cum se poate petrece așa ceva!

22 aprilie, ora 3

Ploaie. De la fereastra deschisă, privesc în grădină. Aș vrea să invent cuvinte noi, pentru ca să descriu ce văd. De ce nu-s poetă? Aș pune în versuri această grădină. Caiși înfloriți, ploaie fină, iarbă verde pe jumătate acoperită de petalele căzute din pomi. Pe margini de alee, flori de cais. Ce-ți mai trebuie, Jenny, ca să faci versuri? Sărmana Jenny e departe de așa ceva.

Am citit *La tunique sans couture* de [Maurice] Baring. În ultimele sale două cărți, Baring are un stil cu totul biografic. În *La tunique sans couture*, ca și în *C*, eroii seamănă nițel între ei și devin plicticoși. Cu toate acestea, cărțile sunt bine scrise, dar nu pot fi comparate cu *Daphné Adeane*, care este unul dintre cele mai bune romane pe care le-am citit vreodată. Încerc să termin *Cercle vicieux* de Huxley. Nu că Huxley ar fi un bun scriitor, dar uneori mă plictisește. Dintre cărțile sale, *Le Meilleur des mondes* mi-a plăcut cu adevărat mult. O carte cu un stil admirabil, scris cu o imaginație într-adevăr ieșită din comun. Apucându-mă să citesc *Contrepoints*, mă așteptam la ceva fantastic, dar m-a dezamăgit. Este o carte pe care trebuia s-o citesc anul viitor. Este un roman de idei, iar acum asta mă plictisește. *Le Cercle vicieux* este exact de același gen ca și

13

Contrepoints, și totuși o voi citi, ca să fac diferența între Jenny care înțelege (vreau să spun „cea căreia-i vor plăcea“) romanele de idei și cea care e plictisită de ele.

25 aprilie [1933]

Toate aceste persoane mă revoltă. Vă asigur că ele mă fac să-mi pierd mințile. Dumnezeu! Cât de greșit mă înțeleg! Cât e de ciudată această mentalitate a femeilor burgheze proaste și ignorante. Nici cea mai mică ambiție. Am citit o carte – *Les Dames du Palais* – scrisă de Colette Yver, o carte oribilă, ca să spun așa. Nici nu pot să suport „ideea“ acestei cărți, ideea fundamentală a acestei cărți este îngrozitoare pentru o adevărată feministă. O feministă de sânge. Este o ofensă adusă independenței
14 femeii. Cartea neagă această independență. Am atâtea de scris pe acest subiect, dar e cu neputință în acest vacarm. Simt, de altfel, că mâine o să șterg totul. Într-adevăr, nu e o nenorocire să nu pot scrie atâtea lucruri care-mi vin din pricina acestei lumi pe care o detest.

26 aprilie [1933]

Reiau cartea *Les Dames du Palais* de Colette Yver. Impresia pe care mi-a făcut-o e prea puternică, ca să pot trece peste fără să-mi definesc bine gândurile. Impresia e puternică, în sensul exasperării, și nu al sentimentului. Mă simt furioasă, și nu încântată de această carte. Nu pot pricepe deloc cum poate o femeie să scrie lucruri atât de oribile. În scurta mea viață trecută, am văzut bine persoane care abdică, care se umilesc, am simțit totdeauna un profund dispreț pentru cei lipsiți de orgoliu. Chiar în copilărie, când nu puteam desigur să cuget, am simțit instinctiv același lucru. La mine, e un sentiment pe cât de profund, pe atât de firesc, înăscut.

Amorul-propriu, mândria (sau, dacă vreți mai bine, orgoliul) au fost și vor fi fondul caracterului meu. Acest defect (căci sunt sinceră și lucidă: este un defect), asociat cu o mare sensibilitate, va putea foarte bine să mă facă nefericită, dar, cum spuneam, nu sunt în stare de nimic. Pentru a reveni, așadar, la cartea noastră, veți putea înțelege ușor că o natură precum aceea găsește cu totul iritant, ridicol și prostesc gestul unei femei care, într-un cuvânt, divorțează de soțul ei, un bărbat foarte bun, pentru că nu-i iartă un adulter cu o vedetă. Ea divorțează, deoarece,

CUPRINS

Prefață (S. Skultéty)

„Pot scrie totul, căci scriu pentru mine.

Nimeni, niciodată nu va citi aceste caiete“ 7

[1929–1930] 23
CAIETUL I 23

1932–1933 25
CAIETUL II (12 decembrie 1932–1 august 1933) 25
CAIETUL III (7 august 1933–5 februarie 1934) 55

1934 79
CAIETUL IV (6 februarie–28 septembrie 1934) 82
CAIETUL V (27 octombrie 1934–4 ianuarie 1935) 104

1935 124
CAIETUL VI (15 ianuarie–31 iulie 1935) 124
CAIETUL VII (1 august–24 octombrie 1935) 147
CAIETUL VIII (19 noiembrie–26 decembrie 1935) 169

1936 174
CAIETUL IX (8 ianuarie–16 iulie 1936) 174
CAIETUL X (28 iulie 1936–22 iunie 1937) 200

1937 227
CAIETUL XI (27 iunie 1937–18 ianuarie 1938) 255

1938 288
CAIETUL-BLOCNOTES NR. 1 (9–16 februarie 1938) 296
CAIETUL XII (29 martie–5 septembrie 1938) 301

CUPRINS 721

CAIETUL XIII (8 august 1938–26 octombrie 1940)	342
CAIETUL-BLOCNOTES NR. 2 (19 septembrie–31 decembrie 1938)	354
1939	414
1940	436
CAIETUL-BLOCNOTES NR. 3 (22 iunie–29 septembrie 1940)	442
CAIETUL-BLOCNOTES NR. 4 (10 iulie–19 august 1940)	447
CAIETUL XIV (6 noiembrie–31 decembrie 1940)	469
1941	483
CAIETUL XV (1 ianuarie–17 februarie 1941)	483
CAIETUL XVI (3 martie–25 noiembrie 1941)	504
[1942]	518
CAIETUL XVII (14 ianuarie–12 decembrie 1942)	518
1943	543
CAIETUL XVIII (5 februarie–21 octombrie 1943)	543
1944	549
CAIETUL XIX (8 iunie–15 decembrie 1944)	549
1945	565
CAIETUL XX (2 februarie–20 decembrie 1945)	565
1946	582
CAIETUL XXI (3 ianuarie–18 decembrie 1946)	582
1947	686
CAIETUL-AGENDĂ NR. 5 (1 ianuarie–iunie 1947)	686
CAIETUL XXII (5 ianuarie–22 august 1947)	691
[1951]	704
CAIETUL-CARNET NR. 6 (3–27 ianuarie 1951 și 3–11 februarie 1953)	704
[1953]	710
<i>Indice de nume</i>	713